

Závěrečný projekt do kursu: SP7MP_MTO2 Metodologie 2

Varianta ukončení B

Vypracovala: Lucie Jurásková (UČO 342302)

Téma: Postoje vysokoškolských studentů k problematice rasově motivovaného extremismu v ČR

Výzkumný problém: Jaké jsou postoje VŠ studentů k problematice RME v ČR?

Téma rasově motivovaného extremismu jsem si vybrala ze dvou důvodů, a to z důvodu provázanosti této problematiky se sociální patologií, a také z důvodu osobního zájmu o danou problematiku. V neposlední řadě byla důvodem pro volbu tohoto tématu jeho aktuálnost, neboť v médiích se s problematikou násilných útoků, demonstrací a pochodů extremistických skupin setkáváme velmi často. I přesto, že trestná činnost páchaná extremisty tvoří jen malé procento z kriminality celkové, závažnost těchto trestných činů nelze podceňovat.

Cílem výzkumného šetření je zjistit, jaké postoje zaujímají vysokoškolští studenti k problematice rasově motivovaného extremismu v České republice. Zajímat se budu zejména o jejich případnou sympatizaci s extremistickými názory, o to, zda jej považují za bezpečnostní hrozbu pro naši zemi, zda se s jeho projevy osobně setkávají, ale i jak se staví k rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o rozpuštění Dělnické strany.

Ve výzkumné části se tedy snažím nalézt odpověď na otázku:

„Jaké postoje zaujímají vysokoškoláci k problematice rasově motivovaného extremismu?“

Konkrétněji jsem výzkumný problém vymezila pomocí následujících čtyř podotázek:

- Sympatizují vysokoškoláci s projevy extremismu?
- Uvědomují si jeho nebezpečnost?
- Setkávají se s extremistickými projevy? Pokud ano, kde?
- Jaké postoje mají ke zrušené Dělnické straně?

Kvantitativní výzkum jsem si vybrala z důvodu relativně velkého výzkumného vzorku. Vzhledem k charakteru výzkumu jsem se rozhodla pro kvantitativní výzkum pomocí

dotazníku. Jak píše Gavora, dotazník je vhodným nástrojem pro hromadné získávání informací a bývá považován za ekonomický výzkumný nástroj především proto, že jeho pomocí můžeme získat velké množství dat za malou časovou jednotku (Gavora, 2000, s. 99).

Hypotézy

H1: Více než polovina respondentů bude mít k extremismu zamítavý postoj namísto sympatizace.

H2: Méně než polovina respondentů někdy přemýšlela nad závažností extremistických projevů.

H3: Vysokoškoláci se častěji setkávají s extremismem nepřímo než skrze přímou zkušenost.

H4: Převážná část respondentů vnímá Dělnickou stranu jako extremistickou a vyjadřuje souhlas s jejím rozpuštěním.

Konceptualizace a operacionalizace

- zamítavý postoj – nesouhlasný, odmítající postoj
- sympatizace – souhlas, podpora
- závažnost extremistických projevů – možné negativní důsledky extremistických projevů
- nepřímá zkušenost - souhrn vědomostí a prožitků získaných v situacích a prostředích, do nichž jedinec nemůže ihned aktivně vstupovat, reagovat na ně. Zkušenost nabývá nepřímo, skrze určité médium. Jedná se o noviny, televizi, internet, kulturní akce.
- přímá zkušenost - souhrn vědomostí a prožitků získaných v situacích a prostředích, do nichž jedinec může ihned aktivně vstupovat, reagovat na ně a tím je i spoluvytvářet. Zkušenosti nabývá v přímém, osobním, kontaktu. Jedná se o rodinu, školu, práci, veřejnost, účast na demonstracích, kamarády.
- extremistická strana – strana nedemokratická, s krajními názory a postoji

Návrh metody sběru dat

Data budou sbírána prostřednictvím dotazníkového šetření, které bude zkoumat postoje vysokoškolských studentů k problematice rasově motivovaného extremismu. Jak píše Gavora, dotazník je vhodným nástrojem pro hromadné získávání informací a bývá považován za ekonomický výzkumný nástroj především proto, že jeho pomocí můžeme získat velké množství dat za malou časovou jednotku (Gavora, 2000, s. 99). Dotazník bude složen z 10

položek (tedy otázek nebo výroků), z nichž 2 se dále rozvíjejí. Celkově je tedy dotazník složen ze 12 položek. Budou použity tři typy otázek – uzavřené, polouzavřené a škálované. Dotazník bude členěn do 3 částí. První částí bude část vstupní, která informuje respondenty o účelu dotazníku, autorce, anonymitě dotazníku a přibližné době potřebné k jeho vyplnění. Část druhá bude tvořena samotnými otázkami a na konci dotazníku bude poděkování respondentům za spolupráci. Gavora uvádí, že pro měření postojů je vhodné použít tzv. Likertových škál skládajících se z výroku a stupnice. Na této stupnici respondenti vyjadřují míru svého souhlasu či nesouhlasu s výrokem. Výhodou těchto škál je jejich poměrně snadná konstrukce a následné vyhodnocování (Gavora, 2000, s. 92). Právě z uvedených důvodů jsem se rozhodla tento typ škálování použít. Výzkumný vzorek bude tvořen vysokoškolskými studenty. Výzkumný soubor bude složen ze studentů Univerzity Hradec Králové a Masarykovy univerzity (respondenti budou studenty různých oborů, různých ročníků i různých stupňů studia). Vzorek bude sestaven z mužů i žen. Dotazníkového šetření se zúčastní zhruba 150 respondentů. K ověření pochopitelnosti jednotlivých otázek dotazníku a jeho funkčnosti bude před výzkumem proveden předvýzkum. Gavora považuje předvýzkum za důležitý proto, že jeho provedením ověříme, zda respondenti porozuměli zadání dotazníku a zda jsou respondenti vůbec ochotni výzkumu se zúčastnit (Gavora, 2000, s. 69). Distribuce dotazníků proběhne z větší části osobně, ale i zprostředkovaně, prostřednictvím pověřené osoby, která dotazníky respondentům rozdá a vyplněné vrátí autorce.

DOTAZNÍK

Milí studenti,

jsem studentkou 1. ročníku oboru Speciální andragogika na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity. Touto cestou bych Vás chtěla požádat o vyplnění dotazníku, který je součástí mé diplomové práce, přesněji její empirické části, zaměřené na postoje vysokoškolských studentů k problematice rasově motivovaného extremismu. Prosím o pravdivé zodpovězení všech otázek. Dotazník je anonymní a bude použit výhradně pro účely mé bakalářské práce. Vyplnění dotazníku Vám nezabere více jak 10 minut.

Děkuji za Váš čas a spolupráci!

Lucie Jurásková

1. Jste: muž žena

2. Do jaké míry souhlasíte s uvedenými výroky?

Zcela souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Zcela nesouhlasím
1	2	3	4	5

- a) Extremistické projevy oslabují demokracii a mohou ji zničit.
- b) „Čechy Čechům!”
- c) Rasově motivovaný extremismus je závažným společenským problémem, který je třeba řešit.
- d) „Pokud se bude stát zastávat ‚cikánů‘ a stranu jako je Dělnická strana zakazovat, tak se tady ty ‚svině černý‘ budou roztahovat.”
- e) Extremisté nerespektují koncept základních lidských práv a svobod.
- f) Žháři z Vítkova měli dostat podstatně nižší tresty (anebo být zproštěni).
(Pozn.: Jejich tresty byly vyměřeny dne 18.3.2011 Vrchním soudem v Olomouci na 22 let, 22 let, 20 let a 20 let)
- g) „Blíží se pozvolný zánik evropské civilizace, na jehož konci bude nám nepředstavitelná anarchie zdivočelých barevných mas, nemajících už možnost na někom parazitovat.“
- h) Rasově motivované útoky neprospívají pověsti ČR v zahraničí.

3. Jste členem některé z extremistických skupin?

ANO NE

Pokud ano, prosím, uveďte, které skupiny jste členem.

4. Považujete za důležité zabývat se problematikou extremismu?

ANO NE

Pokud ano, uveďte, prosím, proč.

5. Vnímáte extremismus jako bezpečnostní riziko?

ANO NE

Pokud ano, zatrhněte, prosím, proč. (Zakroužkujte libovolný počet odpovědí)

a) Extremisté kolem sebe šíří strach, což je nepřijatelné.

b) Na svých akcích narušují veřejný pořádek.

c) Narušují demokracii.

d) Urážejí oběti totalitních režimů.

e) jiné:

6. Setkali jste se někdy osobně s projevem extremistického chování?

ANO NE

Pokud ano, popište stručně setkání.

7. Setkali jste se někdy s extremistickými projevy prostřednictvím některé z uvedených položek? Prosím, zatrhněte.

Televize	ANO	NE
Internet	ANO	NE
Noviny	ANO	NE
Knihy, časopisy	ANO	NE
Škola	ANO	NE
Přátelé	ANO	NE
Kulturní akce, koncerty	ANO	NE
Sportovní akce	ANO	NE
Symbolika (čísla, hesla, nápisy na oblečení, tetování, nášivky, loga, prapory, ...)	ANO	NE

8. Dne 17. 2. 2010 rozhodl Nejvyšší správní soud (NSS) o rozpuštění Dělnické strany (DS). NSS v řízení zjistil, že činnost DS byla protiprávní. Prokázalo se, že skutečný

program DS a projevy jejích představitelů a členů směřují k vyvolávání rasové, etnické a sociální nesnášenlivosti a ve svém důsledku k omezení základních práv a svobod určitých obyvatel České Republiky.

Jak se k tomuto rozhodnutí stavíte?

- a) Zcela s ním souhlasím
- b) Nevím
- c) Nesouhlasím, nepovažuji projevy DS za extremistické
- d) Nesouhlasím, a to i přesto, že se s myšlenkami DS neztotožňuji. Nepovažuji rozhodnutí NSS za demokratické.
- e) jiné:

9. Vyberte z nabízených možností způsob, jakým lze dle Vašeho názoru řešit

extremismus: (libovolný počet)

- a) zákazem extremistických skupin
- b) represí, použitím násilných metod
- c) prevencí
- d) vzděláváním, osvětou
- e) profesionalizací odborných policejních specialistů
- f) nevím
- g) jiný, prosím, uveďte:

10. Vyvolává ve Vás extremismus pocit strachu, ohrožení? (zakroužkujte jednu možnost)

- a) nikdy mě to nenapadlo
- b) ne
- c) občas – uveďte, prosím, z jakých důvodů či od jakých skupin
- d) ano
- d1) uveďte, prosím, z jakých důvodů či od jakých skupin:

Děkuji Vám za trpělivost při vyplňování mého dotazníku.

Lucie Jurásková

Možné etické a pracovní problémy

Pracovní problémy se pokusím eliminovat pomocí použití předvýzkumu. Gavora uvádí, že mezi nejčastější problémy řešené v předvýzkumu patří, zda zkoumané osoby rozumějí zadání otázek, zda rozumějí pokynům, které jim udělíme, zda jsou vůbec ochotné se našeho výzkumu zúčastnit a používat náš výzkumný nástroj, a zda se dají sesbíraná data správně vyhodnotit (Gavora, 2000, s. 69). Etickou otázku výzkumu vykládám respondentům již v úvodní části dotazníku, kde je uvedeno, že výzkum je anonymní a bude použit výhradně pro účely mé diplomové práce.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. vyd. neuv. Brno : Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.

Seznam literatury

1. CAKL, Ondřej, et al. *Dovedu to pochopit? : Hrozby neonacismu*. 1.vyd. Praha : Člověk v tísní, 2008. 152 s. ISBN 978-80-86961-54-5.
2. ČERNÝ, Petr. *Politický extremismus a právo*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. 207 s. ISBN 80-86861-84-4.
3. ČERNÝ, Petr. *Právní ochrana před extremismem*. 1.vyd. Praha : C.H.Beck, 2008. 270 s. ISBN 978-80-7400-053-9.
4. DANICS, Štefan. *Extremismus: Hrozba demokracie*. 1. vyd. Praha: Police history, 2002. 128 s. ISBN 80-86477-07-X.
5. DANICS, Štefan. *Extremismus*. 1.vyd. Praha: Triton: Existencialia, 2003. 62 s. ISBN 80-7254-454-3.
6. DANICS, Štefan, KAMÍN, Tomáš. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. 151 s. ISBN 978-80-7251-286-7.

7. DEMJANČUK, Nikolaj, DROTÁROVÁ, Lucia. *Vzdělání a extremismus*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Epoque, 2005. 133 s. ISBN 80-86328-83-X.
8. GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. vyd. neuv. Brno : Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6
9. HARTL, Pavel; HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. 1.vyd. Praha : Portál, 2000. 776 s. ISBN 80-7178-303-X.
10. HOLE, Günter. *Fanatismus: sklon k extrému a jeho psychologické kořeny*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. 147 s. ISBN 80-7178-183-5.
11. CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-098-6.
12. CHMELÍK, Jan. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. 1. vyd. Praha: Linde, 2001. 172 s. ISBN 80-7201-265-7.
13. CHMELÍK, Jan. *Symbolika extremistických hnutí*. 1. vyd. Praha: Armex: Trivis, 2000. 114 s. ISBN 80-86244-14-8.
14. JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. 1.vyd. Praha : Portál, 2001. 288 s. ISBN 80-7178-535-0.
15. KOTLÁN, Pavel. *Demokracie ve stínu*. 1.vyd. Ostrava : Institut vzdělávání SOKRATES, s.r.o., 2003. 173 s. ISBN 80-86572-07-2.
16. KRAUS, Blahoslav; HRONCOVÁ, Jolana. *Sociální patologie*. 1.vyd. Hradec Králové : Gaudeamus, 2007. 325 s. ISBN 978-80-7041-896-3.
17. KUPKA, Petr; LARYŠ, Martin; SMOLÍK, Josef. *Krajní pravice ve vybraných zemích střední a východní Evropy : Slovensko, Polsko, Ukrajina, Bělorusko, Rusko*. 1.vyd.

Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2009. 268 s. ISBN 978-80-210-4845-4.

18. MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. 1. vyd. Praha: Barrister & Principal, 2003. 655 s. ISBN 80-86598-45-4.

Považuji výzkum, včetně dotazníku, za velmi nešťastně postavený, dle mého názoru nepřinese zajímavé výsledky. Když už děláte kvantitativní výzkum, volte hypotézy tak, abyste zjišťovala nějaké souvislosti – například postojů a názorů s pohlavím, věkem, oborem studia, zkušenostmi atd. Téma musíte vyargumentovat – tzn. vysvětlit, proč je přínosné dělat výzkum tak, jak plánujete a na populaci, kterou jste si zvolila.